

12. Ολοκληρωμένη Περιβαλλοντική Διαχείριση

12Α. Παρουσίαση κατάστασης

Η περιβαλλοντική στρατηγική, όπως και η αναπτυξιακή πολιτική, σύμφωνα με το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα του Δήμου Λαρισαίων για τα έτη 2011-2014, βασίζεται στην αναπτυξιακή φυσιογνωμία του Δήμου όπως διαμορφώνεται από τη σημερινή ταυτότητα της πόλης και τον ιδιαίτερο ρόλο που καλείται να διαδραματίσει στο νέο περιβάλλον της παγκοσμιοποίησης.

Το όραμα του Δήμου Λαρισαίων συγκροτείται από το τρίπτυχο της **άνθησης της οικονομίας, της κοινωνικής συνοχής και της περιβαλλοντικής προστασίας** και αποσκοπεί στην ανάδειξη και διατήρηση τομέων που μπορούν να αναγνωρίζονται ως χαρακτηριστικά στοιχεία ταυτότητας της πόλης.

Η συγκεκριμενοποίηση του σχετικού με το περιβάλλον Γενικού Στόχου γίνεται μέσω της ομαδοποίησης των επιμέρους στόχων σε Μέτρα και των Μέτρων σε Άξονες, που ιεραρχούνται με βαθμό προτεραιότητας. Η πυραμίδα αναλύεται στο κεφάλαιο 2Β.

Η «μέτρηση» της υλοποίησης πραγματοποιείται ανά Μέτρο με τη χρήση κατάλληλων δεικτών. Παραδείγματα δεικτών που χρησιμοποιούνται για το περιβάλλον είναι:

- Για την προβολή, προώθηση και ενίσχυση καινοτόμων μεθόδων εξοικονόμησης ενέργειας και ήπιας διαχείρισης φυσικών πόρων:

- 1) Αριθμός έργων και εγκατεστημένων συστημάτων εξοικονόμησης ενέργειας
- 2) Τόνοι μείωσης αερίων ρύπων

- Για την προστασία, συντήρηση, αξιοποίηση και ανάδειξη του υφιστάμενου πρασίνου:

- 1) Στρέμματα χώρων πρασίνου υπό συντήρηση
- 2) Αριθμός φυτεύσεων (δένδρα) κλπ.

Όπως φαίνεται στον επόμενο πίνακα για τις ανάγκες στρατηγικού σχεδιασμού και επιχειρησιακού προγραμματισμού του Δήμου Λαρισαίων οριοθετούνται δύο επίπεδα λήψης αποφάσεων: α) Το επίπεδο του Δημάρχου

και του Δημοτικού Συμβουλίου και β) το επίπεδο των υπηρεσιών του Δήμου και των Νομικών προσώπων.

Επίπεδο λήψης αποφάσεων	Προϊόν προγραμματισμού	Περιεχόμενο
Δημοτικό Συμβούλιο και Δήμαρχος	Στρατηγική	Γενικοί στόχοι και πολιτικές δράσης
Υπηρεσίες	Σχέδια δράσης	Στόχοι και δράσεις

Διάγραμμα 1.: Επίπεδα λήψης αποφάσεων.

Το πρώτο επίπεδο αποφασίζει τη στρατηγική του Δήμου προσδιορίζοντας γενικούς στόχους και πολιτικές δράσης, ενώ το δεύτερο επίπεδο καταρτίζει σχέδια δράσης, προσδιορίζοντας ειδικότερους στόχους και δράσεις για την επίτευξη του κάθε ενός από τους γενικούς στόχους του στρατηγικού σχεδίου.

Για τις περιβαλλοντικές πρωτοβουλίες του Δήμου γίνεται εκτεταμένη αναφορά στα κεφάλαια 10 και 11.

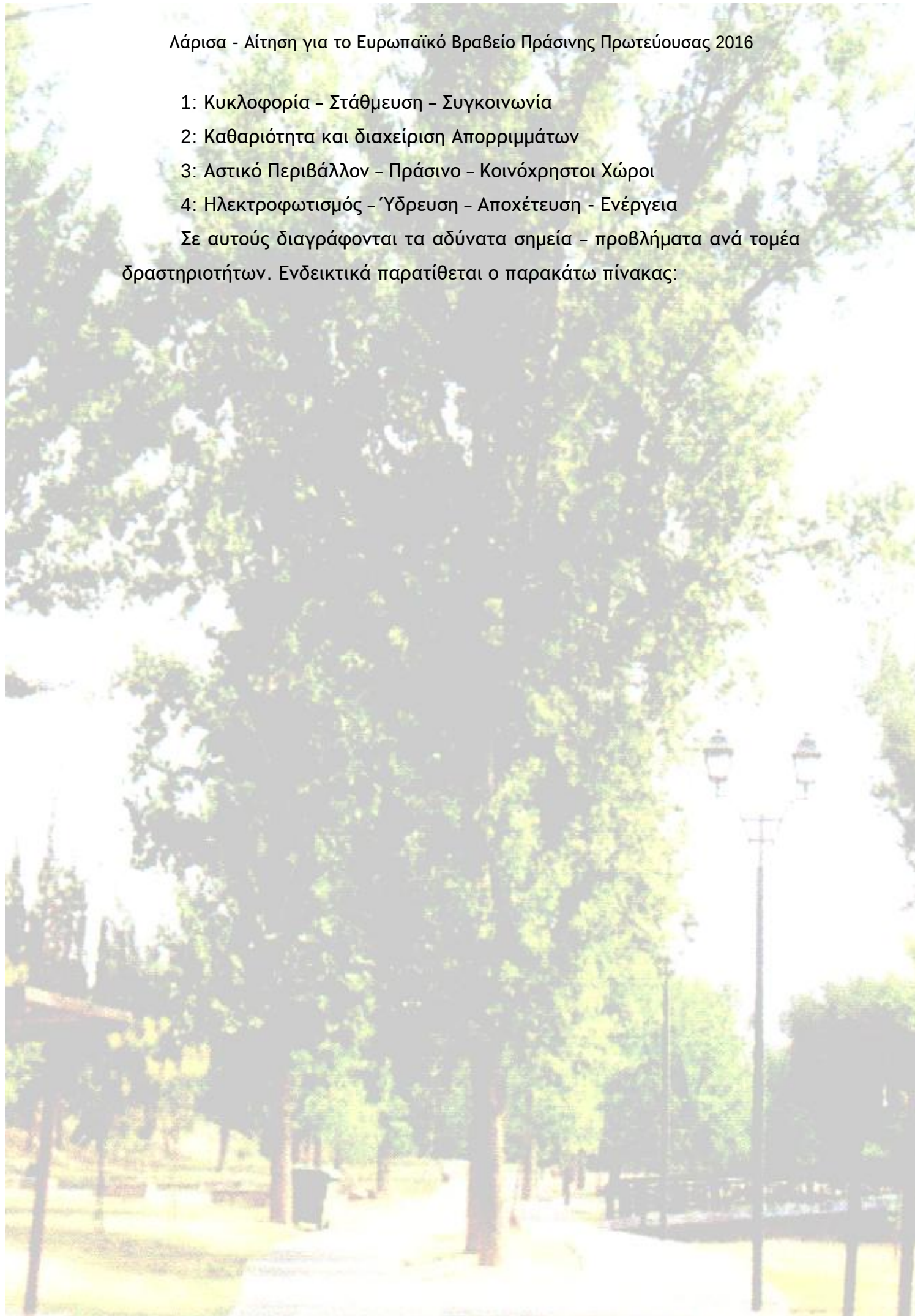
Ο Δήμος Λαρισαίων συμμετείχε ως ιδρυτικό μέλος στο «Δίκτυο Ελληνικών Πόλεων για τη βιώσιμη κινητικότητα και το ποδήλατο» και είναι μέλος του δικτύου Car Free Cities (ACCESS). Επίσης πήρε μέρος στο Πρόγραμμα PACTE – HERMES με αντικείμενο την ανταλλαγή εμπειριών για την αναβάθμιση αστικών μεταφορών και περιβάλλοντος. Μετέχει στο Δίκτυο Βαλκανικών Πόλεων – BALCINET και στο δίκτυο Υγείων Πόλεων. Έχει υπογράψει την Agenda 21 και τη χάρτα Aalborg για την αειφόρο και βιώσιμη ανάπτυξη. Η πόλη της Λάρισας λόγω της κατάταξής της ως πόλης μεσαίου μεγέθους συμμετέχει στο Δίκτυο Eurocities ως associated partner.

Στην προσπάθεια καλύτερης παρουσίασης και αξιολόγησης της υφιστάμενης κατάστασης στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα χρησιμοποιήθηκε η μέθοδος της Ανάλυσης Ισχυρών και Αδύνατων σημείων, Ευκαιριών και Απειλών (μέθοδος SWOT). Για το θεματικό τομέα «Περιβάλλον και Ποιότητα Ζωής» καταρτίστηκαν 4 πίνακες με θέματα:

Λάρισα - Αίτηση για το Ευρωπαϊκό Βραβείο Πράσινης Πρωτεύουσας 2016

- 1: Κυκλοφορία - Στάθμευση - Συγκοινωνία
- 2: Καθαριότητα και διαχείριση Απορριμμάτων
- 3: Αστικό Περιβάλλον - Πράσινο - Κοινόχρηστοι Χώροι
- 4: Ηλεκτροφωτισμός - Ύδρευση - Αποχέτευση - Ενέργεια

Σε αυτούς διαγράφονται τα αδύνατα σημεία - προβλήματα ανά τομέα δραστηριοτήτων. Ενδεικτικά παρατίθεται ο παρακάτω πίνακας:

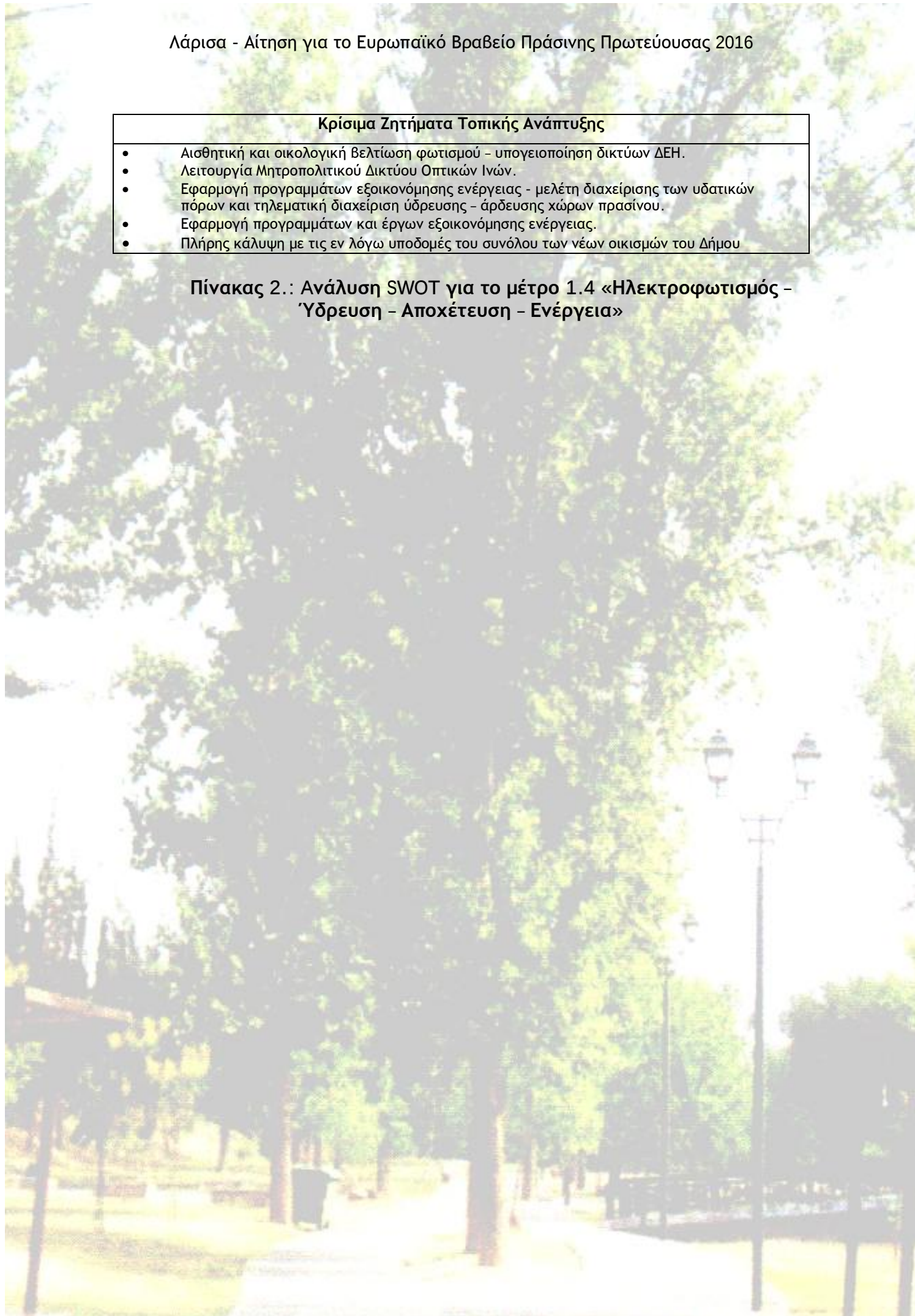

Θέμα: Ηλεκτροφωτισμός – Ύδρευση – Αποχέτευση – Ενέργεια	
Ισχυρά Σημεία • Καλό επίπεδο δικτύου ηλεκτροφωτισμού (καλύπτει το μεγαλύτερο μέρος της Πόλης και συντηρείται επαρκώς από τον Δήμο). • Επέκταση και εκσυγχρονισμός του φωτισμού των κοινόχρηστων χώρων με χρήση λαμπτήρων χαμηλής ενεργειακής κατανάλωσης. • Ικανοποιητικό επίπεδο δικτύου ύδρευσης και λειτουργία Δ.Ε.Υ.Α.Λ. • Ικανοποιητικό επίπεδο συστημάτων άρδευσης. • Ικανοποιητικό επίπεδο δικτύου ακαθάρτων. • Ικανοποιητικό επίπεδο δικτύου φυσικού αερίου και πρόβλεψη για πλήρη κάλυψη περιοχής.	Αδύνατα σημεία – Προβλήματα • Δεν έχει υλοποιηθεί η υπογειοποίηση των δικτύων της ΔΕΗ. • Ανάγκη επέκτασης και συντήρηση υφιστάμενου αποχετευτικού δικτύου σε όλες τις συνοικίες της πόλης και στον οικισμό της Τερψιθέας. Αντίστοιχη κάλυψη με τις εν λόγω υποδομές του συνόλου των νέων οικισμών του Δήμου • Ανάγκη αναβάθμισης και επέκτασης της Εγκατάστασης Επεξεργασίας Λυμάτων (Ε.Ε.Λ.) - Βιολογικός Καθαρισμός. • Χαμηλή ευαισθητοποίηση πολιτών σε θέματα εναλλακτικών μορφών ενέργειας. • Ελλείψεις σε διάφορες περιφερειακές συνοικίες
Ευκαιρίες • Αισθητική και οικολογική βελτίωση του φωτισμού στο σύνολο του Δήμου – υπογειοποίηση δικτύων ΔΕΗ. • Εκπόνηση συνολικής μελέτης διαχείρισης των υδατικών πόρων του Δήμου και τηλεματικής διαχείρισης της άρδευσης. • Αναβάθμιση Εγκατάστασης Επεξεργασίας Λυμάτων (Ε.Ε.Λ.) • Εφαρμογή προγραμμάτων εξοικονόμησης ενέργειας στα νοικοκυριά και στις υπηρεσίες του Δήμου και διεύρυνση της χρήσης ανανεώσιμων πηγών ενέργειας. • Φωτοβολταϊκά συστήματα ή πράσινες στέγες σε κτίρια του Δήμου και ευαισθητοποίηση κατοίκων για ιδιωτικές επενδύσεις και εφαρμογές. • Αναβάθμιση και επέκταση αποχετευτικού δικτύου στις συνοικίες της πόλης και στην Τερψιθέα. Αντίστοιχη κάλυψη με τις εν λόγω υποδομές του συνόλου των νέων οικισμών του Δήμου • Λειτουργία Μητροπολιτικού Δικτύου Οπτικών Ινών.	Απειλές – Περιορισμοί • Αδυναμία όσον αφορά την εύρεση πόρων για την κατασκευή των σχετικών έργων.

Κρίσιμα Ζητήματα Τοπικής Ανάπτυξης

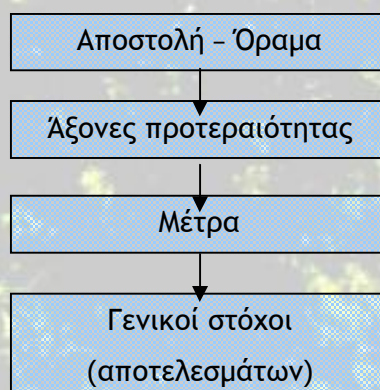
• Αισθητική και οικολογική βελτίωση φωτισμού - υπογειοποίηση δικτύων ΔΕΗ.• Λειτουργία Μητροπολιτικού Δικτύου Οπτικών Ινών.• Εφαρμογή προγραμμάτων εξοικονόμησης ενέργειας - μελέτη διαχείρισης των υδατικών πόρων και τηλεματική διαχείριση ύδρευσης - άρδευσης χώρων πρασίνου.• Εφαρμογή προγραμμάτων και έργων εξοικονόμησης ενέργειας.• Πλήρης κάλυψη με τις εν λόγω υποδομές του συνόλου των νέων οικισμών του Δήμου

**Πίνακας 2.: Ανάλυση SWOT για το μέτρο 1.4 «Ηλεκτροφωτισμός -
Ύδρευση - Αποχέτευση - Ενέργεια»**

12B. Εφαρμογή

Στην μελέτη του Επιχειρησιακού Σχεδίου και με βάση τον Οδηγό κατάρτισης Επιχειρησιακών Προγραμμάτων ΟΤΑ του Υπουργείου Εσωτερικών, μετά τον προσδιορισμό των γενικών στόχων, γίνεται ομαδοποίηση αυτών σε προτεραιότητες - Μέτρα και τα συναφή Μέτρα ομαδοποιούνται σε ευρύτερες προτεραιότητες - Άξονες. Όπως φαίνεται στο επόμενο σχήμα, οι γενικοί στόχοι (αποτελεσμάτων), οι Άξονες και τα Μέτρα συγκροτούν ιεραρχικό διάγραμμα (δένδρο), στο οποίο γίνεται σταδιακή εξειδίκευση της αποστολής και του οράματος του Δήμου Λαρισαίων, που βρίσκεται στην κορυφή της πυραμίδας.

Διάγραμμα 3.

Ο σχετικός με το περιβάλλον γενικός στόχος, που αναλύεται στο κεφάλαιο 2Γ, οργανώνεται με βάση τους άξονες και τα μέτρα ως εξής:

ΑΞΟΝΑΣ 1 : ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΗΣ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ ΖΩΗΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

Μέτρο 1.1 : Φυσικό Περιβάλλον - Πράσινο

Μέτρο 1.2 : Αστικές Υποδομές

Μέτρο 1.3 : Μεταφορική Υποδομή / Κυκλοφορία / Στάθμευση / Συγκοινωνία

Μέτρο 1.4 : Ύδρευση / Αποχέτευση / Ηλεκτροφωτισμός / Δίκτυα τηλεπικοινωνιών

Μέτρο 1.5 : Καθαριότητα και Διαχείριση στερεών αποβλήτων

Διάγραμμα 4.

Λάρισα - Αίτηση για το Ευρωπαϊκό Βραβείο Πράσινης Πρωτεύουσας 2016

ΑΞΙΟΝΕΣ	ΜΕΤΡΑ	ΓΕΝΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ	Αρμόδια υπηρεσία (μετά Καλλικράτη)
ΑΞΙΟΝΑΣ 1 : ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΗΣ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ ΖΩΗΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟ- ΝΤΟΣ	Μέτρο 1.1 : Φυσικό Περιβάλλον - Πράσινο	1.1.1: Συντήρηση υφιστάμενου πρασίνου του Δήμου Λαρισαίων	- Δ/νση Πρασίνου - Δ/νση Τεχνικών Υπηρεσιών
		1.1.2 : Δημιουργία νέων χώρων πρασίνου	Δ/νση Πρασίνου
		1.1.3 Προώθηση της περιβαλλοντικής ευσυνειδησίας των πολιτών.	-Δ/νση Πρασίνου -Δ/νση Καθαριότητας - Περιβάλλοντος
		1.1.4 Προώθηση καινοτόμων μεθόδων εξοικονόμησης ενέργειας και ήπιας διαχείρισης φυσικών πόρων	- Δ/νση Τεχνικών Υπηρεσιών - Δ/νση Καθαριότητας - Περιβάλλοντος
		1.1.5 Περιαστικές χρήσεις και πράσινο	Δ/νση Πολεοδομίας
	Μέτρο 1.2 : Αστικές Υποδομές	1.2.1 Αναβάθμιση αστικού χώρου	-Δ/νση Τεχνικών Υπηρεσιών -Δ/νση Πολεοδομίας -Δ/νση Καθαριότητας - Περιβάλλοντος
		1.2.2 Παρεμβάσεις στην αισθητική και την εικόνα της πόλης	- Δ/νση Τεχνικών Υπηρεσιών - Δ/νση Πολεοδομίας
		1.2.3 Επέκταση πόλης	Δ/νση Πολεοδομίας
	Μέτρο 1.3 : Μεταφορική υποδομή - Κυκλοφορία - Στάθμευση - Συγκοινωνία	1.3.1 Κυκλοφορία (κυρίως στο κέντρο της Λάρισας)	Δ/νση Τεχνικών Υπηρεσιών
		1.3.2 Στάθμευση	Δ/νση Τεχνικών Υπηρεσιών
		1.3.3 Οδοποιία	Δ/νση Τεχνικών Υπηρεσιών
	Μέτρο 1.4 : Ύδρευση – Αποχέτευση – Ηλεκτροφω- τισμός – Δίκτυα Τηλεπικοινωνιών	1.4.1 Ύδρευση	Δημοτική Επιχείρηση Ύδρευσης Αποχέτευσης Λάρισας (Δ.Ε.Υ.Α.Λ.)
		1.4.2 Αποχέτευση	Δημοτική Επιχείρηση Ύδρευσης Αποχέτευσης Λάρισας (Δ.Ε.Υ.Α.Λ.)
		1.4.3 Ηλεκτροφωτισμός	Δ/νση Τεχνικών Υπηρεσιών
		1.4.4 Δίκτυα Τηλεπικοινωνιών	Δ/νση Επιχειρησιακού Σχεδιασμού
	Μέτρο 1.5: Καθαριότητα και Διαχείριση στερεών αποβλήτων	1.5.1 Γενική βελτίωση του επιπέδου καθαριότητας του Δήμου σε όλους τους τομείς	- Δ/νση Καθαριότητας – Περιβάλλοντος - Δ/νση Πρασίνου - Δ/νση Τεχνικών Υπηρεσιών

Πίνακας 5.: Υλοποίηση αξόνων και μέτρων.

Χρηματοοικονομικά στοιχεία

Όπως φαίνεται στον πίνακα, οι δαπάνες υποστήριξης του άξονα 1 παραμένουν περίπου σταθερές, ενώ ο συνολικός προϋπολογισμός μειώθηκε (παρουσιάζεται ποσοστιαία αύξηση).

	Επιχειρησιακό Πρόγραμμα 2008 – 2010	Τροποποίηση 2012-2014
Σύνολο Άξονα 1 «ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΗΣ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ ΖΩΗΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ»	136.697.256,04 (27,80%)	137.626.462,00 (30,12%)
Συνολικός προϋπολογισμός	491.775.686,68	456.873.856,56

Πίνακας 6.

Καινοτόμα εργαλεία

Η χρήση κινήτρων για περιβαλλοντικές εφαρμογές αναπτύχθηκε στο κεφάλαιο 10.

12Γ. Μελλοντικά σχέδια

Στον Δεύτερο Γενικό Στόχο «Βιώσιμη και λειτουργική πόλη με σύγχρονες υποδομές και υψηλής ποιότητας περιβάλλον κατοικίας και διαβίωσης» του Επιχειρησιακού Προγράμματος του Δήμου περιλαμβάνονται τα ακόλουθα:

Οι κάτοικοι της Λάρισας δικαιούνται να κατοικούν, να εργάζονται και να αξιοποιούν τον ελεύθερο χρόνο τους σε μια καλύτερη πόλη. Η έλλειψη αισθητικής ειδικότερα στο δομημένο περιβάλλον και η έλλειψη ελεύθερων χώρων αποτελούν μειονεκτήματα για την πόλη, καθώς και η χαμηλή ποιότητα των αστικών υποδομών. Ο φιλόδοξος, αλλά απολύτως αναγκαίος για τη βιώσιμη ανάπτυξη της πόλης, στόχος είναι να υπάρξουν σημαντικές βελτιώσεις ή αλλαγές σε όλους εκείνους τους τομείς παρέμβασης που επηρεάζουν την ποιότητα της διαβίωσης των πολιτών, την αισθητική και την εικόνα της πόλης.

Ο στόχος αυτός αφορά τις διαθέσιμες μεταφορές, υποδομές και τα διαθέσιμα δίκτυα στην πόλη, τους ελεύθερους χώρους, τις αλλαγές στη χρήση δημόσιας γης όπου είναι απαραίτητο, την ποιότητα των αστικών υποδομών κλπ. Η Λάρισα επιδιώκει να αποτελέσει μια σύγχρονη και δυναμική πόλη με κατάλληλο αστικό εξοπλισμό και ευχάριστο περιβάλλον, ώστε να εκμεταλλευτεί τη στρατηγική της θέση και να αποτελέσει πόλο έλξης δραστηριοτήτων και ανθρώπινου δυναμικού. Αν και ο στόχος είναι μακροχρόνιος και απαιτεί έναν ορίζοντα δεκαετίας για την επίτευξη και την αξιολόγησή του, πολλές από τις προτεινόμενες στο Επιχειρησιακό πρόγραμμα δράσεις έχουν μια πιο άμεση περίοδο υλοποίησης.

Εμβληματικά έργα

- **Βιοκλιματική ανάπλαση λόφου Φρουρίου:** Η επέμβαση στο κέντρο του πυκνοδομημένου ιστού αναμένεται να επηρεάσει σημαντικά το μικροκλίμα της περιοχής και να αναζωογονήσει ένα ιστορικό τμήμα της πόλης.
- **Ανέγερση Βιοκλιματικού Κτιρίου Δημαρχείου Δήμου Λαρισαίων:** Με το συνδυασμό παθητικών (ελαχιστοποίηση των θερμικών απωλειών, φυσικός δροσισμός – αερισμός, φυτεμένο δώμα, βιοκλιματικός χώρος

πρασίνου) και ενεργητικών (γεωθερμία) βιοκλιματικών συστημάτων προκύπτει ένας πρωτοποριακός τύπος κτιρίου γραφείων με κατανάλωση ενέργειας -60% για θέρμανση και -45% για δροσισμό.

Τα δύο παραδείγματα αναλύονται διεξοδικά στο κεφάλαιο 10.

Διαδικασίες Διαβούλευσης

Αρμόδια για την υποστήριξη των οργάνων διοίκησης, των υπηρεσιών του Δήμου και των νομικών προσώπων του κατά τη διαδικασία κατάρτισης, παρακολούθησης και αξιολόγησης του Επιχειρησιακού Προγράμματος και των ετήσιων προγραμμάτων δράσης, είναι η Υπηρεσία Προγραμματισμού του Δήμου.

Στο Προεδρικό Διάταγμα 185/2007 (Α' 221), όπως τροποποιήθηκε με το Π.Δ. 89/11 (Α' 213), αναφέρεται ότι προκειμένου να καταρτισθεί το επιχειρησιακό πρόγραμμα πρέπει να περάσει από διαδικασία διαβούλευσης. Συγκεκριμένα παρουσιάζονται τα ακόλουθα βήματα:

1. Η κατάρτιση του Επιχειρησιακού Προγράμματος πραγματοποιείται μέσα στο Α' εξάμηνο της δημοτικής περιόδου από την εκτελεστική επιτροπή, η οποία εισηγείται στο Δημοτικό Συμβούλιο. Για το σκοπό αυτό η αρμόδια υπηρεσία Προγραμματισμού συντάσσει σχέδιο Επιχειρησιακού Προγράμματος σε συνεργασία με τα όργανα διοίκησης και τις υπηρεσίες του Δήμου και των νομικών προσώπων του, το οποίο υποβάλλει στην εκτελεστική επιτροπή.

2. Η εκτελεστική επιτροπή, πριν εισηγηθεί το σχέδιο στρατηγικού σχεδιασμού στο δημοτικό συμβούλιο, συνεργάζεται με τους όμορους δήμους για τη διασφάλιση του συντονισμού των δράσεων υπερτοπικής ανάπτυξης και την προώθηση τυχόν διαδημοτικών συνεργασιών.

3. Η εκτελεστική επιτροπή εισηγείται το σχέδιο στρατηγικού σχεδιασμού στο Δημοτικό Συμβούλιο για συζήτηση και ψήφιση.

4. Το εγκεκριμένο από το Δημοτικό Συμβούλιο κείμενο στρατηγικού σχεδιασμού, δημοσιοποιείται για διαβούλευση, τουλάχιστον επί δύο (2) εβδομάδες, με καταχώρηση στην ιστοσελίδα του Δήμου, καθώς και με κάθε άλλο πρόσφορο μέσο. Κατά τη διάρκεια της περιόδου δημοσιοποίησης υποβάλλονται προτάσεις, εγγράφως ή ηλεκτρονικά, από τα τοπικά ή

διαμερισματικά συμβούλια, από πολίτες ή ενώσεις πολιτών και από τοπικούς, κοινωνικούς και οικονομικούς φορείς.

5. Με απόφαση του Δημάρχου μπορεί να οργανωθεί ημερίδα, θεματικές συναντήσεις, δημόσια συζήτηση και όποια άλλη ενέργεια διαβούλευσης κρίνεται αναγκαία. Στη συνέχεια ακολουθείται η υπόλοιπη διαδικασία (άρθρα 5-9) μέχρι την τελική κατάρτιση του Επιχειρησιακού προγράμματος όπως αναφέρονται στο Προεδρικό Διάταγμα 185/2007 (Α' 221).

Οι αποφάσεις του Δημοτικού Συμβουλίου αναρτώνται στο Διαδίκτυο στον ιστότοπο του Δήμου Λαρισαίων <http://www.larissa-dimos.gr/new/>. Επίσης οι πολίτες ενημερώνονται από ανακοινώσεις και δελτία τύπου στον ιστότοπο και τις τοπικές εφημερίδες.

3Δ. Αναφορές

- Απόφαση 805/2011 του Δημοτικού Συμβουλίου του Δήμου Λαρισαίων με θέμα: «Έγκριση σχεδίου Επιχειρησιακού Προγράμματος Δήμου Λαρισαίων 2012 - 2014. Επιχειρησιακός - Οικονομικός Σχεδιασμός και Δείκτες Παρακολούθησης»
- «Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Δήμου Λαρισαίων 2011-2014 - Α' Φάση: Στρατηγικός Σχεδιασμός» Δήμος Λαρισαίων - Διεύθυνση Επιχειρησιακού Σχεδιασμού - Τμήμα διοίκησης
<http://www.larissa-dimos.gr/new/index.asp?cat=120&itm=7624>
- Απόφαση 314/2013 του Δημοτικού Συμβουλίου του Δήμου Λαρισαίων με θέμα: «Επικαιροποίηση Β' Μέρους Επιχειρησιακού Προγράμματος Δήμου Λαρισαίων έτους 2012 - 2014»